

Jézus elfogatása és kihallgatása

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 2Mózes 24:8; Jeremiás 31:31-34;
Zakariás 13:7; Márk 14; János 12:4-6; Róma 8:28

„És monda: Abba, Atyám! Minden lehetséges néked. Vidd el tőlem ezt a poharat; mindazáltal ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied” (Mk 14:36).

Márk evangéliuma 14-16. fejezeteit úgy ismerjük, mint „a passió elbeszélését”, mert Jézus szenvedését, halálát és feltámadását jegyzik fel. Ahogy már megjegyeztük a 9. tanulmányban, Márk evangéliuma utolsó hat fejezete mindössze egy hetet ölel fel. A 14-16. fejezetben szereplő események a szenvedés hetében, csütörtökön és pénteken történtek. Jézus pénteken halt meg, vasárnapra pedig feltámadt.

Az e heti tanulmány Márk 14. fejezetére összpontosít, az 5. szendvicstörténettel kezdődik, ami Jézussal kapcsolatosan két eltérő tettet fűz össze. Ezt követi az utolsó vacsora, majd Jézus küzdelme a Gecsemáné kertben, ahol aztán letartóztatják és a vezetők elé viszik. A kihallgatás jeleneteit Péter tagadásával kapcsolja össze az író, ez alkotja a hatodik és egyben utolsó szendvicstörténetet Márk evangéliumában. Újra két ellentétes dolog történik, amelyek azonban egy ironikus csavar által ugyanazt az igazságot erősítik meg.

Az elbeszélésben végig két ellentétes történet halad. Márk metsző stílusban tárja az olvasó elé az egymásnak ütköző eseteket, mindegyikben Jézus győzelmét hangsúlyozva.

FELEJTHETETLEN

Olvassuk el Mk 14:1-11 szakaszát! Melyik két történet kapcsolódik itt össze, és hogyan hatnak együtt?

Márk 14:1 közli, hogy a páska ünnepéig még két nap van hátra. A találkozó valószínűleg vagy kedden este, vagy szerdán történhetett azon a héten. A vallási vezetőknek volt egy tervük, precízen időzítettek, és csak eszközre volt szükségük a céljuk eléréséhez, az pedig meglepő helyről fog érkezni.

Ez a szakasz az ötödik szendvicstörténet *Márk evangéliumában* (lásd 3. tanulmány). A Jézus elleni cselszövés egy asszony történetével kapcsolódik össze, aki drága, illatos olajjal keni meg Jézus fejét. Két párhuzamos karakter eltérő dolgokat tesz, különös kontrasztot alkotva ezzel.

Márk nem fedi fel az asszony kilétét, akinek lenyűgöző ajándéka, amit Jézusnak adott, éles ellentétben áll Júdás álnokságával, amikor elárulta Urát. Az asszonyt nem nevezi meg az író, Júdást igen: egy a tizenkettő közül. Az asszony ajándékának árát közli az író, Júdás tettének ára csupán a pénz ígérete.

Az asszony tettének pontos okát nem tudjuk meg, de a vacsoravendégekre nagy hatást tett az, hogy egy éves keresetnek megfelelő összegű illatos olajat csak úgy ráöntött Jézusra. Az Úr azonban fellépett az asszony védelmében, kijelentette, hogy felejtethetlen tetteről mindvégig megemlékeznek majd az evangélium hirdetése során. Valóban mind a négy evangélium feljegyzí a történetet valamilyen formában, valószínűleg azért, mert Jézus szavai emléket állítottak az asszony tettének.

Júdás árulása sem mehet feledésbe. Márk utalt arra, hogy az ő indítóoka a kapzsiság volt. *János evangéliuma* ezt világosan közli is (Jn 12:4-6).

Márk a „jó” szóval eljátszva szemlélteti a két, egymástól eltérő indítékot, vagy tervet, ami szerepel ezekben a történetekben. Jézus kijelenti az asszony tetteről: „jó dolgot cselekedett énvelem” (Mk 14:6), majd hozzáfűzi, hogy a szegényekkel mindenkor „jót tehettek” (Mk 14:7), Mk 14:9 versében pedig a jó hír (*evangélium*) szerves részeként említi az asszony tettét. Mk 14:11 versében arról olvasunk, hogy Júdás keresi „a jó alkalmat” Jézus elárulására. Ez a szójáték azt hivatott hangsúlyozni, hogy a Messiás megölésére szőtt emberi terv valójában az evangélium része, mert teljesedik általa Isten akarata, aki Fiát áldozatul adta az emberiség megváltásáért.

Róm 8:28 verse hogyan segít megérteni a történeteket?

AZ UTOLSÓ VACSORA

Olvassuk el Mk 14:22-31 szakaszát és 2Móz 24:8 versét! Mi a jelentősége ennek a beszámolónak a keresztény hit szempontjából?

Mk 14:12 megjegyzi, hogy ez a kovásztalan kenyerek ünnepének első napján történt, amikor levágták az áldozati bárányt. A vacsorára csütörtök este került sor.

Az utolsó vacsorán Jézus egy új emlékűnnepet alapított. Ez a zsidó páska-ünnepből való átmenet, ami közvetlenül kapcsolódik Izraelnek az Egyiptomból való kivonulásához, akkor lettek Isten szövetséges népévé a Sínai-nál. 2Móz 24:8 versében Mózes meghintette a népet az áldozatok vérével a szövetség megpecsételéseként, és ezt mondta: *„Ímé a szövetségnek vére, melyet az Úr kötött tiveletek, mindama beszédek szerint.”*

Feltűnő, hogy a Jézus által alapított úrvacsorában nem szerepel a páska-bárány elfogyasztása. Ez azért van így, mert Jézus az Isten Báránya (vö. Jn 1:29). Az úrvacsorai kenyér az Ő testét jelképezi. Az új szövetséget (vö. Jer 31:31-34) Jézus a saját vérével pecsételte meg, ezt jelképezi a pohár. *„És monda nekik: Ez az én vérem, az új szövetség vére, amely sokakért kiontatik”* (Mk 14:24).

Mindeközben Jézus megjövendölte, hogy a tanítványai mind elhagyják Őt. Zak 13:7 versét idézte, amely arról szól, hogy a pásztort karddal ölik meg, a juhok pedig szétszélednek. Jézus a pásztor, tanítványai a juhok. Ez kemény, szomorú üzenet, de Jézus reményteljes gondolatot fűzött hozzá: megismételte a feltámadásáról szóló ígéretet. Hozzátette, hogy a tanítványai előtt megy majd Galileába. Mk 16:7 versében ezt a jövendölést megismétli a Jézus sírjánál ülő ifjú, tehát itt különös súlya van.

Ezt azonban a tanítványoknak nagyon nehezükre esett elfogadni, különösen Péternek, aki fogadkozott, hogy mindenki más elbukhat, de ő nem. Jézus azonban komoly hangnemben kijelentette, hogy Péter háromszor meg fogja tagadni Őt, mielőtt a kakas kétszer megszólal. Ez a jövendölés fontos szerepet kap Jézus kihallgatásának és Péter tagadásának jelenetében, ezért itt is figyelniünk kell rá.

Mit tanulhatunk azokból az alkalmakból, amikor megfogadtuk Istennek, hogy megteszünk, vagy nem teszünk meg valamit, de végül mégsem tettük meg, vagy mégis megtettük?

GECSEMÁNÉ

Olvassuk el Mk 14:32-42 szakaszát! Milyen imát mondott Jézus a Gecsemáné kertben, és hogyan kapott választ rá?

Jézus és tanítványai elhagyták Jeruzsálem fallal körülvett városát, ahol a páskaünnepet tartották, és a Kidron-völgyön át az Olajfák-hegyének lejtőjén lévő kertbe mentek. A Gecsemáné név olajprést jelent, ami arra utal, hogy a közelben egy olívaolaj prés volt. A pontos hely ismeretlen, mert a rómaiak az Olajfák-hegyén lévő összes fát kivágták az ostrom során, Kr. u. 70-ben.

Amikor Jézus belépett a kertbe, a többi tanítványt hátrahagyva, Péterrel, Jakabbal és Jánossal ment tovább. Majd tőlük is eltávolodott, egyedül haladt tovább. Ez a térbeli eltávolodás utal arra, hogy Jézus egyre inkább elszigetelődik, magányossá válik, egyedül néz szembe a közelgő szenvedéssel.

Jézus azért imádkozott, hogy az Atya vegye el tőle a szenvedés kelyhét, de csak akkor, ha az megegyezik az Ő akaratával (Mk 14:36). Az arám *Abba* szót használja itt, amit Márk így fordít: „Atyám”. A kifejezés nem „apukát” jelent, mint azt némelyek állítják, mert a gyerekek Jézus korában az *abi* szót használták (lásd Raymond E. Brown: *The Death of the Messiah*. Anchor Bible Reference Library. New York, 1994, Doubleday, 1. köt. 172-173. o.). Mindenesetre a szóhasználat közeli családi kapcsolatra utal, aminek jelentőségét nem szabad csorbítani.

Jézus a szenvedés poharának eltávolításáért könyörgött, mégis alávetette magát Isten akaratának (vö. az Úr imájával, Mt 6:10). A passió elbeszélésének további részéből nyilvánvaló, hogy Isten nemmel válaszolt az imájára. Nem vette el tőle a szenvedés poharát, ami által megváltást kínál fel a világnak.

Amikor nehézségekkel küzdünk, bátorít, ha támogatnak a barátaink. Fil 4:13 versében Pál elmondja, hogy mindenre van ereje abban, aki őt megerősíti. Sokan azonban elfeledkeznek Fil 4:14 verséről: „*Mindazáltal jól tettétek, hogy közösséget vállaltatok velem nyomorúságomban*” (ÚRK). Jézus is erre vágyott a Gecsemánében. Háromszor fordult a tanítványaihoz vigasztalásért, akik mindhárom esetben aludtak. Végül felébresztette őket, hogy velük együtt tudjon szembenézni a rá váró kihallgatással. Ő készen állt, de a tanítványai nem.

MENEKÜLÉS JÉZUSTÓL, MINDENT HÁTRAHAGYVA

Olvassuk el Mk 14:43-52 szakaszát! Mi történik itt? Miért olyan fontos mozzanat ez a megváltási terv szempontjából?

Megdöbbsentő, hogy az egyik legközelebbi társa árulta el Jézust és adta át ellenségeinek. Az evangéliumok nem részletezik Júdás indítékait. Ellen G. White azonban ezt írja: „Júdás nagyon szerette a pénzt. Korábban azonban nem volt annyira romlott, hogy olyan cselekedetet hajtson végre, mint ez. Addig dédelgette azonban a kapzsiság ördögi lelkületét, míg ez lett a kormányzó, mozgató ereje életének. A Mammon iránti szeretete felülmúlta a Krisztus iránti szeretetét. Mivel rabszolgájává lett egy bűnnek, a Sátán kezébe adta magát, hogy minden bűnnel megpróbálkozzék” (*Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó, 619. o.).

Magát az árulást mindenki elítéli, még azok is, akik az árulókat megbízzák (vö. Mt 27:3-7). Júdás tette azért is különösen gyalázatos, mert a barátság álarca mögé akarta rejteni árulását. Azt mondta a csócseléknek, hogy azt kell letartóztatni, akit majd csókkal köszönt. Úgy tűnik, álnokságát titkolni akarta Jézus és a többi tanítvány előtt.

Jézus elfogása után kitört a káosz. Valaki kardot rántott (Jn 18:10-11 szerint Péter), és levágta a főpap szolgájának fülét. Jézus elmarasztalta a tömeget, amiért titokban követték el azt, amit nem mertek nyíltan megtenni, amikor a templomban tanított, végül azonban utalt rá, hogy az Írásoknak be kellett teljesedniük. Ez újabb jele, hogy a passió elbeszélése két szálon fut - Isten akarata teljesedik, még ha az emberi akarat arra irányul is, hogy elpusztítsa a Messiást.

A tanítványok mind elmenekültek, beleértve Pétert is, aki később újra feltűnik. Távolról követi Jézust, aztán végül bajba sodorja magát. Mk 14:51-52 elmondja azt is, hogy egy ifjú követi Jézust. Ezt a megjegyzést nem találjuk meg máshol a kánonban szereplő evangéliumokban. Egyesek szerint Márk ez az ifjú, de nem lehet bizonyítani. Érdekes, hogy ruha nélkül fut el. A fiatalember ahelyett, hogy mindenét hátrahagyva „követné” Jézust, mindenét hátrahagyva „menekült” Jézustól.

Gondoljunk bele, mennyire félelmetes a gondolat, hogy Júdás egy bűn rabjaként ezt követte el! Ezek szerint mennyire kell gyűlölni a bűnt, és - Isten kegyelme által - legyőzni azt?

KI VAGY TE?

Olvassuk el Mk 14:60-72 szakaszát! Vessük össze, hogyan reagált Jézus és Péter az adott eseményekre! Milyen tanulságokat vonhatunk le kettejük magatartásából?

Mk 14:53-59 szakasza feljegyezi, hogy Jézust a Szanhedrin elé vitték kihallgatásának első felvonásaként. Ez kétségbeesett lépés volt. A vezetők újra és újra megpróbálták a Jézussal szembeni vádjaikat érvényre juttatni. Az evangélista megjegyzi, hogy a tanúvallomás hamis volt, a tanúk állításai nem egyeztek.

Végül a főpap felállt, egyenesen Jézushoz fordult. Jézus először nem válaszolt, de aztán a főpap Isten előtti esküre szólította (lásd Mt 26:63), azt kérdezte, hogy Ő-e a Messiás. Jézus őszintén és nyíltan válaszolt, hogy igen, majd utalt Dán 7:13-14 verseire, amelyek szerint az ember Fia Isten jobbján ül, és majd eljön az ég felhőiben. Ez túl sok volt a főpapnak, megszárgatta a köntösét, és Jézus elítélését kérte, a tanács pedig el is fogadta. A vezetők elkezdtek megszégyeníteni Jézust: köpködtek, betakarták az arcát, ütlegeltek, gúnyosan felszólították, hogy profétájon.

Jézust az épületben kihallgatták, Ő őszinte vallomást tett, eközben Péter kint az udvaron melegegett és hazudott. Ez a hatodik és egyben utolsó szendvicstörténet, amelyet Márk elmesélt, és itt különösen szembetűnő az irónia. A két párhuzamos szereplő, Jézus és Péter tettei ellentétesek. Jézus híven tanúskodott, Péter hamisan. Pétert háromszor szólították meg, egyszer egy szolga, majd járókelők, és minden alkalommal tagadta, hogy köze lenne Jézushoz, sőt még esküdözött is.

Ekkor a kakas másodszor kukorékol, és Péternek hirtelen eszébe jutott Jézus jövendölése, hogy még azon az éjjelen háromszor fogja Őt megtagadni. Összeomlott, zokogásban tört ki. Ez is szembeötlően ironikus: a kihallgatás végén Jézus szemét bekötötték, és azt mondták neki, hogy profétájon. Ezzel akarták nevetségessé tenni, mivel nem láthatta, ki ütötte meg. Mindközben kint az udvaron Péter éppen beteljesítette Jézus egyik próféciáját. Vagyis amikor megtagadta Jézust, éppen azzal bizonyította, hogy Jézus a Messiás.

Mivel tudnál reményt ébreszteni annak a szívében, aki bár követni akarja Jézust, időnként azonban megbotlik? Ki az közülünk, aki nem vallott kudarcot hitélete során?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA: Ellen G. White: *Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó, „Jézus, Annás és Kajafás előtt” és „Júdás” c. fejezetei, 602-627. o.

„Miközben a lealacsonyító esküdzések még alig hagyták el Péter ajkát, és a kakas hangja még mindig a fülében csengett, az Üdvözítő elfordult a sötét pillantásokat vető bírálóitól és rátekintett szegény tanítványára. Ugyanakkor Péter is Mesterét kereste meg szemével. Jézus tekintetéből mély szánalmat és szomorúságot tudott leolvasni; nem volt abban semmi harag.

Jézus sápadt, szenvedő arcának, remegő ajkainak, részvétet és megbocsátást kifejező tekintetének a látványa hegyes nyílként fúródott Péter szívébe. Felébredt a lelkiismerete. Megelevenedett az emlékezete. Visszaidézte a csak néhány órával előbb tett ígéretét, hogy Urával még a börtönbe és a halálba is elmenne. Visszaemlékezett bánatára, mikor az Üdvözítő azt mondta neki a felház szobájában, hogy háromszor tagadja majd meg Urát ugyanazon az éjszakán. Péter éppen akkor jelentette ki, hogy nem is ismeri Jézust, de keserű fájdalommal rájött, hogy Ura milyen jól ismerte őt, és hogy szívében milyen pontosan elolvasta azokat a hamisságokat, amelyekről jószerével ő maga sem tudott, mert ismeretlenek maradtak számára” (i. m. 615-616. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Mk 14:9 versét olvasva hogyan látjuk Jézus egy másik jövendölésének a teljességét, ami az elhangzása körülményeit tekintve elég valószínűtlen volt?
- 2) Hasonlítsuk össze és állítsuk szembe egymással Júdás és Péter alakját! A passió hetében tanúsított magatartásukat illetően miben hasonlítottak egymásra, és miben különböztek?
- 3) Beszéljünk az úrvacsora jelentőségéről! Hogyan tehetjük tartalmasabbá az úrvacsorai alkalmakat a közösségünkben? Miként vonhatjuk be a gyülekezet minél több tagját az ünnepsébe?
- 4) Beszéljünk arról, hogy Isten „nemet” mondott Jézus kérésére a Gecsemáné kertjében! Mit jelent, amikor Isten nemet mond nekünk?

BAJOR LÁSZLÓ: ÜNNEPLÜNK

Félszázad év!
A végtelenben ez csak egy parány.
Ámde harcban sok. S Megváltónk oldalán
csupán ez ér! – Nem ígért mást,
mert fehér kenyér és pompás palást
sohasem volt tanítványi bér!
Harc, küzdelem, lemondás és alázat,
ezen felül minden nap új gyalázat;
ez az, mit Ő ígért.
Sohase' földi célt!
S megkaptuk igazán.
De vár reánk már a part túlsó oldalán.
S közeleg már a rév.

Oh félszázad év!
Arasznyi létünkben mily óriás!
S előttünk Jézus tövistől glóriás
szent alakja jár, e honban
már tíz százada. – De mégis hol van?
Nem látszik más, csak vérző lábnyoma:
Muhi, Mohács s a szenvedések árja.
Pedig lelkünk békességét várja.
Holott most is itt jár;
szívünk előtt is vár
bebocsájtást kérve,
advent reménységben már félszázad éve.
És el is jó végre.